

Monumentnummer*: 512350

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 18 mei 1999
Kadaster deel/nr 82665/175

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Schiermonnikoog Schiermonnikoog Fryslân

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Schiermonnikoog A 696

Omschrijving**

Inleiding

De Rooms-Katholieke KERK St. Egbert te Schiermonnikoog is een kleine kruiskerk aan de westzijde van de Badweg, die vanaf het dorp Schiermonnikoog in noordwestelijke richting loopt. De kerk staat op een opstreckende kavel, enigszins achteruitgelegen zoals over het algemeen het geval is aan de Badweg, met het voorportaal naar de weg georiënteerd. De Sint Egbert Kerk is in 1915 in Rationalistische trant gebouwd; ernaast werd in 1922 het gelijknamige vakantiehuis gesticht. Het ontwerp is van de Groninger architect A.Th. van Elmpt. De kerk is nog steeds in functie en is niet of nauwelijks gewijzigd. Ook het interieur en de interieuronderdelen zijn vrijwel origineel of in oude staat hersteld. De oorspronkelijke LUIDKLOK is nog aanwezig; hierover zijn geen nadere gegevens bekend. Op de kavel zijn enige toevoegingen geplaatst: in 1991 is een vrijstaande woning achter de kerk gebouwd met een aan de kerk verbonden schutting en een aan de apsis aangebouwde houten schuur. Deze toevoegingen vallen buiten de bescherming van rijkswege, evenals het hek langs de weg.

Omschrijving

De Sint Egbert Kerk is gebouwd op een kruisvormige plattegrond in rode baksteen en wordt gedekt door twee elkaar kruisende zadeldaken, belegd met rode platte Muldenpannen. Op de kruising van de daken staat een houten dakruiter met windhaan, op een met leien bekleed onderstel en erin een luidklok. Tegen de topgevels strakke windveren op houten klossen. Een apsis bevindt zich aan de achterzijde; een halfopen voorportaal onder zadeldak aan de voorzijde. Een vijfhoekige sacristie onder plat dak met gootlijst en klossen is aangebouwd aan de linkerzijde, in de hoek tussen transept en apsis. Eenvoudig siermetselwerk accentueert de gevels: de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

plint heeft donkerder voegen, de topgevels bevatten vlechtingen, kruisvormige uitsparingen en metselmozaïek. De voorgevel wordt deels oversneden door het voorportaal, en bevat twee rondboogvensters en een rechthoekig venster in de topgevel. De zijgevels worden geritmeerd door groepen van drie rondboogvensters tussen zich naar beneden toe verdikkende lisenen.

Van de venstergroep in elke kruisarm heeft het hogere centrale venster een glas-in-lood decoratie binnen een klaverbladvorm: rechts een duif (symbool v/d Heilige Geest) en links een wijnelk (symbool v/h bloed van Christus). De vijfzijdige apsis heeft drie rondboogvensters, waarvan twee blind zijn. De sacristie bevat een houten deur aan de straatzijde en aan de linkerzijde een rechthoekig venster. Alle vensters van kerk en sacristie hebben glas-in-lood, een strek en een lekdorpel in paarse baksteen. Eènsteens rondbogen omgeven de rondboogvensters. De topgevel van het voorportaal heeft een verticaal beschot en op de nokhoek een houten Keltisch kruis. De portiek steunt op vierkante houten kolommen, een natuurstenen blok en een gemetselde borstwering, en heeft een tweetreeds trap met schuin aflopende zijmuur. De voordeur in het portaal heeft eenvoudig gietijzeren sierbeslag; in de zijwanden van het portaal twee rechthoekige vensters.

Het INTERIEUR is vrijwel geheel origineel. De zolderingen van schip en absis zijn elk apart betimmerd en gescheiden door een gepleisterde rondboog, waardoor in de absis een koepelvorm is ontstaan. De houten spanten met boogvormige kreupel stijlen zijn in het schip en in de transepten deels zichtbaar gelaten. Het geheel rust in de zijmuren op houten consoles. De ribben en randen van de zolderbetimmering zijn door beschildering geaccentueerd. Het gangpad van het schip is belegd met zwart-rode vloertegels, de licht verhoogde vloer direct vóór en in de apsis met zwart-gele tegels in honingraatvorm. De wanden worden versierd door een houten lambrisering met daarboven een geel geschilderd schoonmetselwerk, dat door een keperlijst wordt afgesloten. Boven de lijst, tot aan de kap, is wit pleisterwerk aangebracht met vensters. Boven de ingang is de zangzolder met open houten balustrade. In de kerk bevindt zich het originele kerkmeubilair, waaronder bewerkte houten kerkbanken in het schip, een biechthok met glas-in-lood ruiten en sierbeslag direct links na de ingang, een marmeren altaar in de apsis, versierd met ingesneden en vergulde bloemmotieven, en koperen gemoderniseerde kronen.

Waardering

De in 1915 gebouwde Rooms-Katholieke Sint Egbert Kerk te Schiermonnikoog is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van de Rooms Katholieke gemeenschap op Schiermonnikoog, mede in relatie tot de bestaande gelijknamige vakantiekolonie;
- voor het oeuvre van de architect;
- vanwege het eenvoudige, maar evenwichtige ontwerp in Rationalistische trant;
- vanwege de architectonische gaafheid van het exterieur;
- vanwege de hoge mate van gaafheid van het interieur;
- vanwege de ornamentiek en detaillering van het interieur;
- vanwege de aanwezigheid van de originele klok, geplaatst tijdens de bouw van de kerk.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk